

Януари - Март 2005

Бали ме посрещна с дъжд - топъл, пороен и 12 часов дъжд, сипещ се без капки, а на обилни струи, сякаш още един океан се намираще над облаците. Водата се носеше мътна и бавна по улиците, преливаща над еднометровите канавки, а реката в Денпасар почти запълваше арките на мостовете, понесла каквото може със себе си. Въпреки това животът течеше нормално както през сухия сезон и само микробусите, разплискваха локви между хората, скупчени около сергии по пазара. Мотористите бяха навлекли дълги дъждобрани като пелерини, а тези от тях с каски даваха добра представа как би изглеждал Дарт Вейдър с джапанки. Излизайки от микробуса стъпвам до глезените във вода и заобиколен от любопитни хора и весели подвиквания се запътвам към хотела, където отседнах и преди няколко месеца. Нищо не се е променило - отсядам в същата стая, смъквам пак толкова от цената, а съседите, живеещи там сигурно с години, поздравяват с усмивка и любопитно разпитват. Още предния път ми направи впечатление, как масово индонезийци, работещи примерно на паркинг, могат да си позволят да живеят постоянно на хотел и да издържат безработна жена и няколко деца в училищна възраст със заплата от 40-50 долара, но като единствено обяснение се задоволявам с народната мъдрост "сиромаш човек - жив дявол". Изкарвам няколко пазарни дни в Денпасар, научавам че на 1000 км от тук - в Джакарта - също има наводнения и тъй като пътят ми за северна Суматра минава и през Джакарта и през много други проливни места, купувам дъждобран. Потеглям към мюсюлманска Ява, за последен път виждам възрастни жени, голи над кръста - така типични за тукашните селски местности и казвам довиждане на Бали. Пътуването ми съвпада с ислямския празник Идул Ада (турския Курбан Байрам), но явно бях позакъснял и нямаше ни заколени агнета, нито кръв по площадите, така че малко разочарован пристигам в Банюванги. С думите "Юри" и "България" в хотела ме посрещна Гъде - третокласник, живеещ там от няколко години, със сестра си, малко коте, баща работещ на сергия и както вече се досещате - безработна майка. В Индонезия нищо не се е променило.

Авокадо (persea americana) - зелен плод с формата на круша и тънка кора, която може да се бели на ръка. Вътрешността е месеста, зелено-бяло-жълта на цвят и без особен вкус, с огромна костилка. Индонезийците го ядат със захар.

Време е да отделя един параграф и на транспортната система. Движението в Индонезия е ляво, но пътищата са поносими единствено на Ява, а по всички други острови максималната скорост е около 30 км/час. Микробусите и автобусите трябва да са милиони, но всички следват една и съща проста система. Шофьорът кара бавно, когато автобусът е празен, за да събере още пътници. Логично нали, но понякога шофьорът кара бавно и когато автобусът е препълнен, за да събере още повече пътници. Може да сте сигурни, че той ще кара бързо единствено, ако конкуренцията по същия маршрут се опитва да го задмине и да му обере клиентелата. Така че понякога първо минаваш 50 км за 4 часа, след което те изпреварват и стигаш до следващите 50 км само за час, а ако искаш да слезеш точно в такава критична отсечка... е хубаво е да си носиш парашут. Освен шофьор, в автобуса се вози и още един викач, който снове между предната и задната врата, събира пари от хората и лудо крещи навън дестинацията на пътуването. Когато някой реши да слиза, викачът удря с монета няколко пъти по прозореца, което сигнализира "стоп" на шофьора. Тъй като ръцете му обикновено са заети, викачът понякога носи стотинката в ухото си, а най-нереалната сценка която наблюдавах бе ням викач, който само мучеше по потенциалните пътници и им правеше знаци и мимики. Не знам как се разбираха, но автобусът бе пълен и бизнесът му явно вървеше добре. На дълъг път се спира през няколко часа за отмора (когато огладнее шофьорът) и често недоумяващо може да видите как след 1 час почивка пътник слиза само на 100 метра от там - разстояние, което и охлюв би минал по-бързо. Най-голямото неудобство на автобусите през дъждовния сезон е, че багажът обикновено се намира на покрива и както и да го завиеш, става на парцал след порой.

Съхненето е почти невъзможно при такава влажност... но на Ява има и влакове. Не мога да напиша нищо за първа класа (екзекутив), втора класа (бизнес) е съвсем прилична с широки седалки и запазени места, а трета класа (економи), въпреки седалките, обикновено е претъпкана като конски вагон. Когато не е претъпкана, в празното пространство се разхождат продавачи на кафе, напитки, ориз и плодове. След тях нахлуват музиканти с китари, пеещи просяци, търговци на фенерчета, мобифони и батерии. При наличие на повече място, вагонът от 3 класа побира също оркестър от 2 китари, барабан и контрабас, изпълняващ Get Back на Beatles и продавачи на вестници и сапун, строени по двама в редица. Най-накрая идва ротата на метачите, която почиства цялата кочина срещу скромно заплащане. Нещо нетипично за тази мюсюлманска държава бе трио от музиканти-травестити, с напудрени лица, маникюр, червило и боядисани коси, изпълняващи индонезийски блусове на странни струнно-ударни инструменти. Наблюдавайки, как те събират пари от пътниците, в главата ми изникват спомени от Судан, където за подобно изпълнение те биха получили камъни по главата или при късмет - само пръчки по петите. Но връщайки се обратно към влака - средната му скорост е астрономически 50 км/час и ако 100 км се минават за близо 1\$ с автобус, цената на трета класа е почти два пъти по-ниска. А в допълнение цяла армия от просяци, музиканти и търговци живее и изхранва многолюдните си семейства от пътниците, плащащи 50 цента за 100 км. Представяйки си Индонезия като пирамида, може лесно да се стигне до простата истина, че държавата стига максимум на 1/3 под върха. Държавата стига само до билетите от трета класа, до дизела и бензина по бензиностанциите и до 10те процента данък, който криво-ляво се събират от големите фирми, магазини, хотели и прочие. Всичко под тях, а това е най-многобройната част от населението - започвайки от селяните, милионите бакали, жените по пазара, шофьорите и викачите, рикшите, дребните предприемачи, да не говорим за музикантите, търговците, чистачите и просяците или готвачите, продавачите и носачите - е оставена на самоиздръжка и лична инициатива. В зависимост от дефиницията на понятието работа, безработицата в Индонезия би трябвало да е или 0% или над 70%. При липсата на социални помощи девизът на безработния е "работи или умри" и тези 2/3 за които няма работа, работят на самоиздръжка, работят и най-черната работа, други крадат, трети просят, като изобщо не ги е грижа дали президент ще е Сукарно, Сухарто, Мегавати или Сусило. Защото името на президента или партията не е в състояние да промени нищо.

Маракуя (passiflora edulis) - плод, подобен на маркусата, с твърда лилаво-зелена кора, под която има десетки (подобни на гроздови) семки, обвити със сочно и леко кисело месо.

Ява е едно безкрайно оризище, а оризът определено наподобява пшеницата с многобройни класове от малки бели или жълти зърна. Растението не може да изкара и ден без вода, реколтата се събира на 2-3 пъти в годината и отначало оризищата имат наситено зелен цвят, който пожълтява и избелява с времето. Индонезия би трябвало да се самоизхранва само от Ява и тук, както в никоя друга страна, се набива на очи липсата на незасадена и необработваема площ. По планинските части на най-заселения индонезийски остров се виждат хълмове, терасирани до върховете и тъй като оризът е равнинно растение, баирите са засадени предимно с картофи, домати, зеле, чушки и патладжани или кафе, карамфил и чай. Често като пример за робски, къртов труд се дават египетските пирамиди, китайската стена или перуанския Мачу Пикчу, но терасите в Ява за мен си остават по-грандиозен и колосален строеж, вдиган от десетки поколения, метър след метър, с нехиммерната, нерелигиозна и прекалено земна цел за прехрана на хората. Достатъчно е за 1 час, по стръмна пътека, да се качите на някой безименен връх и докато наблюдавате пейзажа и терасите между облаците, под вас задължително селяни ще пръскат или събират реколтата от нивите си, а други ще садят и чоплят с мотиките. Трети ще трупат камъни настрани, ще поправят лехи, ще прокарат водни канали или ще постилат продупчени найлони върху насажденията (като средство за борба с бурените). Селският труд е тежък и

неблагодарен по цялата земя и ако по индонезийските градове често се виждат мързелуващи и бърбещи граждани, никъде няма да видите бездействащ индонезийски селянин - и тук девизът е "работи или умри". Какви са изгледите за в бъдеще? Една механизация на селското стопанство изглежда безсмислена на Ява, където всичко така или иначе е засадено до край и почти няма свободна площ. Трудно би било да се механизира събирането на реколтата от тераси, а климатът и земята и без механизация или много тор са благоприятни и дават добра реколта няколко пъти в годината. Една механизация би могла единствено да намали броя на селяните, което ще създаде нови тълпи от безработни, още орди от музиканти, крадци и просяци, само отнемайки най-ценното им - възможността за труд. Единственият (само теоретичен) вариант за прогрес би била масирана държавна програма с огромни капитали, придружени с гигантско преселване (или преквалификация) на селяните към неразработените острови като Суматра, Борнео, Сулавези и Ирианджая. Но да не забравяме, че тук е Индонезия и вместо със строга ръка да се подражава на руснаци и китайци, е по-разумно държавата да се остави на саморазвитие, по законите на мравуняка и законите божии.

Дуку (lansium domesticum) - малък жълт плод с големината на орех или дребен картоф. Еластичната жълта обвивка може да се бели без нож, а под нея има 3-7 полупрозрачни скилидки с вкус на грозде и ананас. Някои от тях имат гроздови семки.

Ява е известна също с огромните си будистки храмове в Прамбанан и Боробудур, като този в Боробудур е най-големият в света. Пристигам в Прамбанан и се запътвам към храма между тълпи от местни туристи и продавачи на сувенири. Стигам до гишето за билети и там гордо ми съобщават, че входът за чужденци е 10\$. Държавата е дала под аренда храма на хора с много връзки и пари (както и у нас се случва - за жълти стотинки) и смятам, че е нагло точно те да искат от мен сума, равняваща се на 1/4 от месечния доход на нормалния "безработен" индонезиец. Отивам до гишето за местни и там сумата е 70 цента, но никой не поиска да ми издаде билет без лична карта на постоянно пребиваващ чужденец. Бързо прецених двете възможности - да помоля някой индонезиец да ми купи билет или да влезна през оградата и се спрях на втория вариант. На 1 км от входа забелязах как малки деца ритаха вътре и като котка надушила топлото мляко се промъкнах през полузаклучена врата до тях. В Прамбанан има 4 големи храма и аз бях почти на четвъртия. Нямахме ни хора, ни пазачи, спокойно влезнах по стълбище през камъните на храма и между ступите намерих боклукчийско кошче с билет за 70 цента, който легализира престоя ми. И после се започна едно разглеждане - влезнах срещу тълпите на изхода на първия храм, побърбих с пазачите, снимах се с всички местни и даже не стана нужда да показвам билета. Забележително е че наред с Буда, в Прамбанан имаше статуи на Ганеша (хиндуистко божество) и войни-пазачи също нетипични за будистките храмове. Подобна история се разигра и в Боробудур, където даже не си направих труда да потърся входа, а направо започнах да обикалям. Пак деца ми показаха стълби от бамбук през оградата, този път на 2 км от началото на обиколката и след като вече знаех, че вътре никой не се интересува от билет, не се порових из кофите. Другият майтап бе, че за да спестя тези 2 км на връщане, почти половин час търсих истинския изход/вход и местните се забавляваха с глупостта на чужденеца, който е склерозирал толкова бързо. Камъните на храма в Боробудур са сглобени майсторски с жлеbove подобно на крепостите до перуанския Куско и целият монумент е вдигнат на няколко етажа, като последният е събрал десетки ступи с формата на камбани. След обяд небето причернява и отново се излива топъл, продължителен дъжд, но повърхността на храма е така равна и така майсторски отвежда водата надолу, че само 5 минути след това няма и следа от локви. Най-гротескната част от посещението ми на Боробудур започна, когато разбрах, че наред с храма и чужденците са почти толкова голяма атракция за местните. Има ме снимама сигурно на 50 филма в този ден и опашки от ученици идваха да потренират английския си при мен. Някои носеха тетрадки, в които се разписвах. Предполагам, че

им ги искаха като доказателство, че се упражняват от училище, а други деца в предучилищна възраст просто копираха сценки от телевизора, където рок-звезди и тенесисти раздават автографи. Подобни постановки ме придружаваха през целия ми път до Суматра - имаше дни, когато приказвах и се снимах с цели училища, но обикновено давах по снимка и подпис само на първото дете, защото не исках да ги режа веднага.

Меронг - зелен плод с формата на голяма чушка, зелена кора като на ябълка и сочна вътрешност с вкус на сладка краставица. Плодът най-вътре е кух и има семка като зелена, продълговата ягода.

Големите градове в Индонезия са кошмар за пътника. Пресичането на многолентова улица без светофар е изкуство, на което трудно се научаваш, търсенето на каквото и да било в милионен индонезийски град е задача, отнемаща поне няколко часа, а смогът и шумът са неща, с които никога не се свиква. В големият град липсват евтини хотели, автогарите са на 10-15 км от центъра, а ж.п. гарите са няколко и влаковете, които ти трябва да тръгват винаги от ДРУГАТА гара. Минах и през Джакарта и през Сурабая, и през Джогджа и през Медан, но винаги се опитвах да избягвам големите градове, да ги посещавам транзитно или да спя по селата поне на 20 км от тях. Запомних огромния пазар за зеленчуци в Сурабая - подобно чудо липсва и в Турция и в Египет - и въпреки, че повечето сергии бяха на открито, точно лютите чушки се продаваха в масивна сграда, където бе невъзможно да изкараш и 5 минути без да повредиш нос или гърло. Запомних също, че в Сурабая има изложена руска подводница и запомних, че дядката от екипажа, който я докарал до Индонезия през 1962 все още с умиление говори на руски за дъщеря си от Владивосток и за романтичните вечери, прекарани в поетична размисъл над каси водка с глутница руски матроси. Джогджакарта не е останал в спомените ми почти с нищо, освен с двореца на султана и водния палат, който всъщност е едно малко блато, а Джакарта показва чудовищно грозното лице на цивилизацията - слепи просяци тикаха колички по разбитите вагони на влака, просяци без глезени, колена или крака се влачеха по улици и по пода на вагоните, неволно подмитайки всичко с телата си, деца плуваха между корабите на пристанището, а пътници отгоре им хвърляха монети по 100 рупии (1 цент), които те умело застигаха с бързо плуване и като спестовни касички пъхаха в устата си, за да освободят ръце за следващите. Имаше сценки, които ще разридаят и най-закоравелия пътник, а аз противно на принципите си, започнах да давам не само храна, но и по монета на недъгавите просяци.

Мангостина (garcinia mangostana) - ако дурианът е краля на плодовете, то мангостината е тяхната кралица - тъмночервен плод с малка зелена дръжка, кората се разпуква на ръка, а вътре има няколко бели скилидки с вкус на грозде, вишна и боровинки.

Една от най-големите забележителности на Ява е платото Диенг на почти 2000 метра надморска височина. Диенг се намира на няколко часа път от Боробудур и е в район с повишена геотермична активност. Преди 500 години хиндуисткото население точно от тук се преселва за Бали и Ломбок, оставяйки само масивните храмове зад себе си, които все още се крепят въпреки нашествието на мюсюлманите. Поне десетина кратера с бълбукаща вода, кал и сира може да се видят около местните малки селца, Телага Варна се нарича огромното шарено езеро, което сменя цвета си в зависимост от светлината и сярата, почти до него има няколко пещери, наблизо е и най-високото село в Ява (2300 метра), а комуто това не стига, има на разположение още десетина върха за покоряване, безкрайни терасирани хълмове, няколко водопада и две приказни езера. Наблизо също са разхвърляни многобройни села, селяни с шарени носии говорят на явански език и се прехранват изключително от картофените насаждения. Интересно е, че местните не обичат да готвят и да ядат картофи, а вместо това ги продават за индонезийските градове, Малайзия и Сингапур. С

печалбата те купуват за прехрана, както вече се досещате предимно ориз, който не расте на Диенг. На няколко места на Диенг може да се видят и геотермични електростанции. Близо до кратерите, където се вдигат бели пушеци, в земята са пробити недълбоки сонди. През тях, чрез естественото налягане, парата поема своя път - минаващ първо през купчина с камъни и стигащ по тръби до електроцентралата. Тръбите от сондите се събират с тръби от други сонди и ставайки все по-широки на места те са извити като надлез над пътя. А в електроцентралата, вече обилната пара върти турбините и дава ток на близкия град - Вонособо. Напълно съм сигурен, че Диенг и след седмици престой ще крие още много изненади, а моят път продължи към малкото курортно селце Чипанас на 300 км на запад. Сигурно половината от поселищата тук започват със сричката "чи", което на езикът на местните (Сунда) значи вода, но по-важното е, че на индонезийски "панас" значи горещ, така че се приготвих за няколко лентяйски дни. Изненадата ми бе пълна, когато установих, че по стаите в хотелите няма кранчета и навсякъде по вани, мивки и басейни непрестанно тече вода с температура около 30 градуса. След три дни се замъкнах някак си до близкия водопад и до подножието на един връх, но най-често разглеждах плочките в басейна и ваната, бърбейки с местни и туристи.

Сирсак (annona muricata) - зелен, пълчив плод наподобяващ връзка от миниатюрни банани. Кората му е дебела и бяла отвътре, криеца десетки сочни скилидки във вътрешността, които са с вкус на сладко мляко и имат по една костилка.

След около месец оставих Ява зад себе и се прехвърлих с ферибот само за 2 часа до Бакаухени - първото пристанище на южна Суматра. От там взех автобус за 100 км до Бандар Лампунг, а пътят се виеше между безкрайни бананови насаждения. Веднага ми направи впечатление липсата на селско стопанство (в сравнение с Ява) и единствените плантации, които виждах през следващите десетина дни бяха от кокосови и маслодайни палми. Кокосовата палма е висока и стройна, стъблото и е тънко и сякаш нарязано на пръстени (където отдавна са изсъхнали клоните), а маслодайната палма е ниска, тумбеста и стъблото и наподобява огромна цилиндрична шишарка. Около пътя, на платнища съхнеше канела, която местните наричат „каю манис“ (сладко дърво), а пътищата и без канелата бяха тесни, разбити и на места - липсващи. Почти през 20 км се виждаха обърнати камиони, а от каросериите им се посипваха пясък, чакъл и дървени трупи. Едно след друго се нижеха бедни селца без магазинчета и бедни дървени къщи с дупки вместо врати и прозорци, а от джунглата се чуваше вой на бензорезачки. Един от големите екологични проблеми на Индонезия е нелегалната търговия с дървен материал - на Суматра, Калимантан и на десетки други места. Неведом в цени и кубични метри, бедният селянин продава по едно дърво за един долар, а същото това дърво поема по дългата верига от търговци и посредници, която минава през Малайзия и Сингапур и стига до спални, мебели и кухни на другия край на света. Първо изчезват дърветата, после изчезват и животните - по сергии и автогари навсякъде се виждаха препарирани маймуни, змии в буркани, крокодилски кожи и кожи от носорог. В село Тапан ми предложиха слонова кост за 350 евро на килограм и само кокошките, козите и биволите изглеждаха незасегнати от тази масова разпродажба на острова.

Трун беланда - плод с формата и цвета на продълговата слива, покрит с тънка люспа. Жълтата вътрешност с много лилави семки е сочна и с освежаващ вкус, приближаващ се до този на касиса.

Населението на южна Суматра е предимно мюсюлманско. Мъжете най-често са облечени с нетрадиционните за острова риза и панталон, а жените на стотици километри разстояние боядисват лицата си в бяло - цветът на омразните холандски колонизатори и цветът на ... пари, благополучие и красота. В гореупоменатото село Тапан спях в сграда, която местните използваша и като джамия и привечер почти в просъница чух нещо познато единствено от Турция и Мароко. Монотонни викове "Ла

иллаха ил Аллах" (няма друг Бог освен Аллах) и само "Аллах", придружавани с пляскания и тихи подпявания в продължение на половин час се носеха из съседното помещение, събуждайки спомени за кръжащи дервиши, които изпадат бавно, но неминуемо в транс от безкрайните повторения. Не бях и предполагал, че немногобройното суфистко течение на исляма, така характерно само за някои райони на близкия изток, Балканите, Магреба или Кавказ бе стигнало и до Суматра, но явно суфизмът поради мистиката си бе допаднал на местните и бе спомогнал за така успешното разпространение на "правата вяра" в Индонезия. След още няколко дни път стигнах и до Букиттинги - земята на Минангкабау (победоносните биволи). Повечето от големите народности на Суматра може да се разпознаят по покривите на къщите, а покривите на минагкабау бяха островърхи от двете страни и вдлъбнати по средата, с още един или два по-малки покрива със същата форма върху първия. Тази народност има и своя азбука, подобна на арабската или санскритската, където гласните се означават само с ударения (символи) върху съгласните, но само малко от местните можеха да пишат на родната си азбука, въпреки че езикът "минанг" бе разпространен навсякъде. Племенната им система е нещо между матриархат и патриархат и глава на племето е братът на най-възрастната майка. Кръвната връзка тук е много по-силна от брака, след който и мъжът и жената оставали да живеят в родното село при родното племе. Вече не помня как са се разпределяли децата, но външен човек, дори и съпруг не се допускал нощем в никое село, така че предполагам семейство-минанкабау са прекарвали повечето от времето си на неутрална територия сред природата, която там бе изпълнена с дълбоки дефилета, вулкани, реки и планини. Наблизо е и езерото Манинджау, до което се спуска тесен стръмен път с 44 остри завоя. Езерото е пълно с риба, а наоколо има броеница от върхове, няколко водопада и много джунгла. И единственото дразнещо в околностите на Букиттинги (висок хълм) бе лошата видимост - вследствие на пожарите, безветрието и постоянната мараня в района.

Минкуа - кореноплод с форма на едра гъба, цвят на картоф и тънка кора, която може да се бели на ръка. Вкусът на твърдата и бяла вътрешност наподобява на сладка ряпа

След Букиттинги отново потеглих на север в посока към езеро Тоба, а фактът че местните жени започнаха да пушат, да кокетничат с мъжете и да ги пляскат по задниците съпътстваше многобройните селски черкви и постепенното зачезване на джамиите. Езерото е разположено във вулкан, сринал се в себе си (калдера) преди 100 хиляди години и с площ два пъти по-голяма от Сингапур, това е най-голямото по рода си езеро в света. Климатът тук е умерен и водата - винаги топла, въпреки надморската височина от около 1000 метра. Спомням си неволно за приказката с 9 острова и 9 езера, но на остров Суматра, в езеро Тоба наистина се намира остров Самосир, на който има поне още едно езеро, в което... май няма повече острови. Строго погледнато, една тясна част на Самосир е свързана със сушата, но тя може да се пренебрегне при крайбрежна ивица дълга над 100 км. Дори пощенският адрес гласи - Пулау (остров) Самосир. Местните тук са от народността Батак, а покривите на къщите им са подобни на Минангкабау, но задължително без втори или трети кат. Батак обичат да пеят, да се веселят и да танцуват - миролюбиви хорица, които само навремето масово практикували канибализма и предполагам са сварили доста мисионери, преди да се покръстят. Може би отначало християнското месо им се е сторило по-вкусно - не знам, но в резултат днес всички масово ходеха на черква в неделя. Често се срещаха християнски имена като Рита, Тина или Джозеф, а имаше и рибар наречен Хамлет. Красивата природа и високите планини, където растяха кафе, банани, ганджа и психотропни гъбки се съпътстваха от многобройни миниатюрни селца на колци. А даже и тези от туристите, които не са постоянно напушени, често могат да видят огромни каменни тронове, около които бдят статуи в черно, в близост до буренясали гробища.

Дженки (eugenia aromatica) - твърда черупка, подобна на кафява мида, под която има голяма ядка със зелена тънка кора и леко горчив вкус.

В главата ми по едно време кръжеше идеята да отида до Банда Аче и да разгледам последствията от цунамито. През областите само на 200 км на юг не се виждаха никакви поражения и по целия ми път, единствено островите Ниас до град Сиболга бяха дали около 100 жертви. Но думата цунами се бе закотвила здраво в речника на местните и на президента Сусило бе излезнал прякора Сунами. Още Септември 2004 той бе обещал да отвори Аче за чужденците и сега обещанията му, макар и непредвидено се сбъдваха. Наблюдавах и друг пример, когато в Бандар Лампунг местен зашлеви шамар на 3-4 годишно дете с цигара в устата. Шамарът бе толкова силен, че детето се претърколи на земята и неволно изплю цигарата, а човекът се засмя към мен и промълви - "цунами"... но аз впоследствие се отказах от цунами-туризма по няколко причини. От всички провинции визата ми не важеше само за Аче, Амбон и Ирианджая, но в страна, корумпирана като Индонезия, това бе най-малкият проблем; очаквах, че при толкова доброволци и помощници от ООН, Европа и Америка цените на хотели, прехрана и транспорт ще са нараснали болезнено; в Аче по същото време върлуваха не само маларични епидемии и най-вече в Аче не бе останало нищо за гледане. Така като последен град в северна Суматра посетих Брастаги, а Брастаги е на високо в планините, където жегата и комарите нямат никакъв шанс. По пътя се качих на раздрънкан междуселски автобус и след известно време закрепихме на покрива около 20 бидона арак от плода енау - местно, слабо и бяло на цвят вино. Само след 10 минути аракет започна да се разлива по стъклата и всички пътници ги затвориха плътно, доколкото това бе възможно. Бавно се разнесе сладка, прокиснала миризма, дрехите на пътниците започнаха да попиват от арака, капещ през дупки и прозорци и само след още 10 минути вече не можеше да се види нищо навън през струите по побелелите стъкла. Така пристигнахме в Брастаги, където слизайки забелязах, че по главната улица на града се бе проточило огромно шествие. Хората празнуваха местния празник на цветята и плодовете и аракет бе предназначен вечерното настроение на тълпата. Тук местните са от народността Каро, кланят се предимно на Христос и покривите на къщите им също са уникални, но най-голяма атракция са два вулкана. Гунунг Сибаяк е само на 3 часа от града, а там под ръба на огромен кратер се вдигат бели пушеци от жълти дупки и въздухът е изпълнен с тежкия мирис на сярата. Около дупките се виждат селяни с лопати, които събират сярата и я смъкват до ниското, но гледката не е така впечатляваща както на Кава Иджен в източна Ява. След Сибаяк пътят се спуска по хиляди стълби, през джунгла, папрат и бамбукова гора, стигайки до малко селце с парещи извори, където престоят в басейн е задължителен за всеки уморен пътник. Другият вулкан (Гунунг Синабунг) е по-изолиран и труден за покоряване, но и двата върха се виждат над облаците от малък хълм над Брастаги, до който се стига с микробус.

Теронг (вид патладжан; solanum melongena) - зеленчук, подобен по форма на малка, кръгла тиква на зелено-бели райета. Вътре е бял, твърд и хрупкав със семки като смокини и леко лют вкус. Местните го ядат с ориз и самбал, а у нас би бил чудесно мезе за бира.

В последния ден от пътуването си през Индонезия станах рано. Трябваше да мина 60км, после транзитно да пресека няколко милионния град Медан и да стигна до пристанище Белаван на 30 км от него. Липсваше точна информация, но фериботът за Малайзия тръгнаше най-рано в 10 часа сутринта, така че няха много време за губене. Стигнах за 2 часа до Медан, хванах директен микробус до пристанището и бях там малко след 8:30. Индонезия е страна с приказна природа и сърдечни хора, Индонезия определено е страна чудесна за пътуване, но предполагам ужасна и за живот и за работа, тъй като дори най-елементарните проблеми се уреждат изключително бавно и мъчително. Стигайки до пристанището стана ясно, че билетът за ферибота се плаща

само в малайска валута, а гишето за билети сякаш нарочно бе на 3 км от чейндж-бюрото. Човек от фериботната компания услужливо предложи да ми продаде рингити и след около 10 минути даже се разбрахме за точния курс. Дадох му рупии и долари, а той ми върна рингити и всичко щеше да е перфектно... Но след половин час, човекът се върна обратно, показвайки 10 доларова банкнота от 1996 година, която в банката не приемали. Помоли ме да я сменя, но всичките ми други банкноти бяха от същата година. Знаех че банките не вземат само 100 долара от 1996 (поради голям тираж индонезийски фалшификати), но напразно му обяснявах, докато хората почнаха да минават през граничен контрол и аз се усетих, че трябва да намеря друг вариант. Към 10:30 си върнахме рингитите, рупиите и доларите и след като отрязах няколко моториста (искащи десеторни суми) се добрах с микробус до чейндж-бюрото. Смених по същия курс, зарадвах се, че не ми остана и рупия в джоба и едва стигайки обратно до микробусите се усетих че нямам пари за транспорта обратно. Достатъчно бях закъснял и нямаше време за връщане, така че почнах да предлагам цигари на шофьорите. Никой не ме качи - цигарите бяха и лоши и малко. Един полицаи предложи да ме повози на мотор до пристанището, но бързо се отказа, като му казаха, че нямам пари и тогава незнайно откъде до мен спря като ангел-спасител друг моторист, който благородно махна с ръка в знак "Качвай се!". И тази сценка се запечата в мен, като символ на цялото пътуване през Индонезия - където никога нищо не се знае със сигурност, където ситуацията се менят като настроения, където след абсурдни усложнения нещата още по-абсурдно се оправят ако не изгубиш хъс, търпение и надежда. Малко са страните, чиито спомени нося в сърцето си и пишейки този последен ред там, където автобусите (както и много други неща) се движат само по разписание, а пазарлъкът не върви - разбирам, че Индонезия е била една от тях.